

KONWENCJA NR 149

dotycząca zatrudnienia oraz warunków pracy i życia personelu pielęgniarского,

przyjęta w Genewie dnia 21 czerwca 1977 r.

W imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

RADA PAŃSTWA
POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 21 czerwca 1977 roku została przyjęta w Genewie na sześćdziesiątej trzeciej sesji Konferencji Ogólnej Międzynarodowej Organizacji Pracy Konwencja nr 149 dotycząca zatrudnienia oraz warunków pracy i życia personelu pielęgniarского.

Po zaznajomieniu się z powyższą konwencją Rada Państwa uznała ją i uznaje za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych; oświadcza, że wymieniona konwencja jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona, oraz przyrzeka, że będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie dnia 9 października 1980 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*

L. S.

Minister Spraw Zagranicznych: w z. *E. Kułaga*

(Tekst konwencji zamieszczony jest w załączniku do niniejszego numeru).

Przekład.

KONWENCJA Nr 149

dotycząca zatrudnienia oraz warunków pracy i życia personelu pielęgniarskiego.

Konferencja Ogólna Międzynarodowej Organizacji Pracy, zwołana do Genewy przez Radę Administracyjną Międzynarodowego Biura Pracy i zebrana tam w dniu 1 czerwca 1977 roku na swej sześćdziesiątej trzeciej sesji,

uznając istotną rolę, jaką odgrywa personel pielęgniarski współpracujący z innymi pracownikami służby zdrowia w ochronie oraz podnoszeniu zdrowotności i dobrobytu ludności,

uznając, że sektor publiczny, jako pracodawca personelu pielęgniarskiego, powinien odgrywać aktywną rolę w polepszaniu warunków zatrudnienia i pracy personelu pielęgniarskiego,

stwierdzając, że obecna sytuacja personelu pielęgniarskiego w wielu krajach, charakteryzująca się niedoborem wykwalifikowanego personelu i nie zawsze właściwym wykorzystaniem istniejących kadr, stanowi przeszkodę dla efektywnego rozwoju usług ochrony zdrowia,

przypominając, że personel pielęgniarski objęty jest wieloma międzynarodowymi konwencjami i zaleceniami w sprawie pracy, które ustalają normy o charakterze ogólnym w dziedzinie zatrudnienia i warunków pracy, takimi jak dokumenty w sprawach dyskryminacji, wolności związkowej i prawa do rokowań zbiorowych, dobrowolnego pojednawstwa i arbitrażu, czasu pracy, urlopów wypoczynkowych i płatnych urlopów szkoleniowych, zabezpieczenia społecznego i świadczeń socjalnych oraz ochrony macierzyństwa i zdrowia,

zważywszy, że ze względu na szczególne warunki, w jakich wykonywany jest zawód pielęgniarski, te normy ogólne powinny być uzupełniane normami odnoszącymi się specjalnie do personelu pielęgniarskiego, mającymi na celu zapewnienie temu personelowi warunków odpowiadających jego roli w dziedzinie ochrony zdrowia i możliwych do zaakceptowania przez ten personel,

stwierdzając, że poniższe normy zostały opracowane we współpracy ze Światową Organizacją Zdrowia i że współpraca ta będzie kontynuowana w celu popierania tych norm i zapewnienia ich stosowania,

postanowiwszy przyjąć niektóre wnioski dotyczące zatrudnienia oraz warunków pracy i życia personelu pielęgniarskiego, która to sprawa stanowi szósty punkt porządku dziennego sesji,

postanowiwszy, że wnioski te zostaną ujęte w formę konwencji międzynarodowej,

przyjmuje dnia dwudziestego pierwszego czerwca tysiąc dziewięćset siedemdziesiątego siódmego roku niniejszą konwencję, która otrzyma nazwę Konwencji o personelu pielęgniarskim, 1977:

Artykuł 1.

1. W rozumieniu niniejszej konwencji określenie „personel pielęgniarski” oznacza wszystkie kategorie osób, które świadczą opiekę i usługi pielęgniarskie.

2. Niniejsza konwencja ma zastosowanie do całego personelu pielęgniarskiego, bez względu na miejsce wykonywania pracy.

3. Właściwa władza, po zasięgnięciu opinii zainteresowanych organizacji pracodawców i pracowników, jeśli takie istnieją, może ustanowić specjalne przepisy dotyczące personelu pielęgniarskiego, który świadczy opiekę i usługi pielęgniarskie na zasadzie dobrowolności; przepisy te nie mogą naruszać postanowień artykułu 2 ustęp 2 (pkt a) oraz artykułów 3, 4 i 7 niniejszej konwencji.

Artykuł 2

1. Każdy Członek, który ratyfikuje niniejszą konwencję, opracuje i będzie stosował w sposób odpowiadający warunkom krajowym taką politykę w zakresie usług i personelu pielęgniarskiego, która będzie zmierzała, w ramach ogólnego programu ochrony zdrowia, jeśli taki istnieje, z uwzględnieniem całości stojących do dyspozycji środków na opiekę zdrowotną, do zapewnienia usług pielęgniarskich niezbędnych pod względem ilości i jakości dla osiągnięcia przez ludność możliwie najwyższego poziomu zdrowotności.

2. Podejmie on w szczególności niezbędne kroki w celu zapewnienia personelowi pielęgniarskiemu:

- a) wykształcenia i wyszkolenia odpowiadającego wykonywanym funkcjom oraz
 - b) warunków zatrudnienia i pracy, w tym również perspektyw zawodowych i wynagrodzenia,
- które umożliwiłyby przyciągnięcie personelu do tego zawodu i pozostanie w nim.

3. Polityka, o której mowa w ustępie 1 niniejszego artykułu, będzie opracowywana w porozumieniu z zainteresowanymi organizacjami pracodawców i pracowników tam, gdzie takie organizacje istnieją.

4. Polityka ta będzie koordynowana z polityką dotyczącą innych aspektów ochrony zdrowia oraz innych pracowników służby zdrowia, w porozumieniu z zainteresowanymi organizacjami pracodawców i pracowników.

Artykuł 3

1. Podstawowe wymagania w dziedzinie nauczania i szkolenia personelu pielęgniarskiego oraz nadzór nad

tym nauczaniem i szkoleniem będą określone przez ustawodawstwo krajowe lub przez właściwą władzę albo właściwe organizacje zawodowe, uprawnione do tego przez ustawodawstwo krajowe.

2. Nauczanie i szkolenie personelu pielęgniarskiego będzie koordynowane z nauczaniem i szkoleniem innych pracowników służby zdrowia.

Artykuł 4

Ustawodawstwo krajowe określi warunki, od jakich będzie uzależnione prawo do wykonywania opieki i usług pielęgniarskich, oraz zastrzeże to prawo dla osób spełniających te warunki.

Artykuł 5

1. Podejmowane będą środki w celu zachęcania personelu pielęgniarskiego do uczestnictwa w planowaniu usług pielęgniarskich i konsultowania z tym personelem decyzji jego dotyczących, w sposób odpowiadający warunkom krajowym.

2. Określanie warunków zatrudnienia i pracy będzie odbywać się przede wszystkim w drodze rokowań pomiędzy zainteresowanymi organizacjami pracodawców i pracowników.

3. Rozstrzygnięcie sporów w zakresie określania warunków zatrudnienia będzie następowało w drodze rokowań pomiędzy stronami lub w inny sposób zasługujący na zaufanie zainteresowanych stron, z zastosowaniem procedury dającej gwarancję niezależności i bezstronności, jak rozjemstwo, pojednawstwo i dobrowolny arbitraż.

Artykuł 6

Personel pielęgniarski będzie korzystał z warunków co najmniej równorzędnych tym, jakie przysługują innym pracownikom danego kraju, w następującym zakresie:

- a) czasu pracy, włączając zasady stosowania i wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, za pracę w godzinach niedogodnych oraz za pracę zmianową,
- b) cotygodniowego odpoczynku,
- c) corocznego płatnego urlopu wypoczynkowego,
- d) urlopu szkoleniowego,
- e) urlopu macierzyńskiego,
- f) zwolnienia od pracy w razie choroby,
- g) zabezpieczenia społecznego.

Artykuł 7

Każdy Członek będzie starał się, w razie potrzeby, udoskonalać istniejące ustawodawstwo w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy poprzez dostosowanie go do szczególnego charakteru pracy personelu pielęgniarskiego i środowiska, w jakim jest ona wykonywana.

Artykuł 8

W zakresie, w jakim postanowienia niniejszej konwencji nie zostałyby wprowadzone w życie w drodze układów zbiorowych, regulaminów pracy, orzeczeń arbitrażowych lub wyroków sądowych albo w jakikolwiek inny sposób zgodny z praktyką krajową i uznany za odpowiedni z uwzględnieniem warunków właściwych dla

danego kraju, będą one wprowadzone w życie w drodze ustawodawstwa krajowego.

Artykuł 9

Dyrektor Generalny Międzynarodowego Biura Pracy zostanie poinformowany o formalnych ratyfikacjach niniejszej konwencji w celu ich zarejestrowania.

Artykuł 10

1. Niniejsza konwencja będzie obowiązywała tylko tych Członków Międzynarodowej Organizacji Pracy, których ratyfikacje zostaną zarejestrowane przez Dyrektora Generalnego.

2. Wejdzie ona w życie po upływie dwunastu miesięcy od daty zarejestrowania przez Dyrektora Generalnego ratyfikacji przez dwóch Członków.

3. Następnie niniejsza konwencja wejdzie w życie w stosunku do każdego Członka po upływie dwunastu miesięcy od daty zarejestrowania jego ratyfikacji.

Artykuł 11

1. Każdy Członek, który ratyfikował niniejszą konwencję, może ją wypowiedzieć, po upływie okresu dziesięciu lat od daty początkowego wejścia jej w życie, aktem przekazanym Dyrektorowi Generalnemu Międzynarodowego Biura Pracy i przez niego zarejestrowanym. Wypowiedzenie to nabiera mocy dopiero po upływie roku od daty jego zarejestrowania.

2. Każdy Członek, który ratyfikował niniejszą konwencję, a który w ciągu jednego roku po upływie dziesięcioletniego okresu wymienionego w poprzednim ustępie nie skorzysta z prawa wypowiedzenia przewidzianego w niniejszym artykule, będzie związany konwencją na nowy okres dziesięciu lat i następnie będzie mógł ją wypowiedzieć po upływie każdego okresu dziesięcioletniego, z zachowaniem warunków przewidzianych w niniejszym artykule.

Artykuł 12

1. Dyrektor Generalny Międzynarodowego Biura Pracy zawiadomi wszystkich Członków Międzynarodowej Organizacji Pracy o zarejestrowaniu każdej ratyfikacji i każdego aktu wypowiedzenia, o których został poinformowany przez Członków Organizacji.

2. Zawiadamiając Członków Organizacji o zarejestrowaniu drugiej zgłoszonej mu ratyfikacji, Dyrektor Generalny zwróci uwagę Członków Organizacji na datę wejścia w życie niniejszej konwencji.

Artykuł 13

Dyrektor Generalny Międzynarodowego Biura Pracy udzieli Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych, w celu zarejestrowania zgodnie z artykułem 102 Karty Narodów Zjednoczonych, wyczerpujących informacji o wszystkich ratyfikacjach i aktach wypowiedzenia, które zarejestrował zgodnie z postanowieniami poprzednich artykułów.

Artykuł 14

Rada Administracyjna Międzynarodowego Biura Pracy w każdym przypadku, gdy uzna to za potrzebne,

przedstawi Konferencji Ogólnej sprawozdanie o stosowaniu niniejszej konwencji i rozpatrzy, czy należy wpisać na porządek dzienny Konferencji sprawę całkowitej lub częściowej rewizji tej konwencji.

Artykuł 15

1. W razie przyjęcia przez Konferencję nowej konwencji, wprowadzającej całkowitą lub częściową rewizję niniejszej konwencji, i jeżeli nowa konwencja nie stanowi inaczej:

- a) ratyfikacja przez Członka nowej konwencji wprowadzającej rewizję spowoduje z mocy samego prawa, bez względu na postanowienia artykułu 11, natychmiastowe wypowiedzenie niniejszej konwencji, z zastrzeżeniem, że nowa konwencja wprowadzająca rewizję wejdzie w życie,
- b) począwszy od daty wejścia w życie nowej konwencji, wprowadzającej rewizję, niniejsza konwencja przestanie być otwarta do ratyfikacji przez Członków.

2. Niniejsza konwencja pozostanie w każdym razie w mocy w swej obecnej formie i treści dla tych Członków, którzy ją ratyfikowali, a nie ratyfikowali konwencji wprowadzającej rewizję.

Artykuł 16

Teksty angielski i francuski niniejszej konwencji są jednakowo autentyczne.

Powyższy tekst jest autentycznym tekstem konwencji przyjętej należycie przez Konferencję Ogólną Międzynarodowej Organizacji Pracy na jej sześćdziesiątej trzeciej sesji, która odbyła się w Genewie i została ogłoszona za zamkniętą w dniu 22 czerwca 1977 roku.

Na dowód czego w dniu 23 czerwca 1977 roku złożyli swe podpisy:

Przewodniczący Konferencji
J. K. Amedume

Dyrektor Generalny
Międzynarodowego Biura Pracy
Francis Blanchard

Convention 149

CONVENTION CONCERNANT L'EMPLOI ET LES CONDITIONS DE TRAVAIL ET DE VIE DU PERSONNEL INFIRMIER

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail,

Convoquée à Genève, par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 1er juin 1977, en sa soixante-troisième session ;

Reconnaissant le rôle essentiel que joue le personnel infirmier, en collaboration avec les autres travailleurs dans le domaine de la santé, dans la protection et l'amélioration de la santé et du bien-être de la population ;

Reconnaissant que le secteur public en tant qu'employeur de personnel infirmier devrait jouer un rôle actif dans l'amélioration des conditions d'emploi et de travail du personnel infirmier ;

Constatant que la situation actuelle du personnel infirmier dans de nombreux pays, caractérisée par la pénurie d'effectifs qualifiés et une utilisation parfois inadaptée du personnel existant, fait obstacle au développement de services de santé efficaces ;

Rappelant que le personnel infirmier est couvert par de nombreuses conventions et recommandations internationales du travail qui fixent des normes de portée générale en matière d'emploi et de conditions de travail, telles que les instruments sur la discrimination, sur la liberté syndicale et le droit de négociation collective, sur la conciliation et l'arbitrage volontaires, sur la durée du travail, les congés annuels et le congé-éducation payé, la sécurité sociale et les services sociaux, la protection de la maternité et de la santé ;

Considérant que, eu égard aux conditions particulières dans lesquelles s'exerce la profession infirmière, il convient de compléter ces normes générales par des normes spécialement applicables au personnel infirmier, destinées à lui assurer une condition correspondant à son rôle dans le domaine de la santé et acceptable pour lui-même ;

Notant que les normes ci-après ont été élaborées en collaboration avec l'Organisation mondiale de la santé et que cette collaboration se poursuivra en vue d'en promouvoir et d'en assurer l'application ;

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions relatives à l'emploi et aux conditions de travail et de vie du personnel infirmier, question qui constitue le sixième point à l'ordre du jour de la session ;

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'une convention internationale,

adopte, ce vingt et unième jour de juin mil neuf cent soixante-dix-sept, la convention ci-après, qui sera dénommée Convention sur le personnel infirmier, 1977 :

Article 1

1. Aux fins de la présente convention, les termes « personnel infirmier » désignent toutes les catégories de personnel qui fournissent des soins et des services infirmiers.

2. La présente convention s'applique à tout le personnel infirmier, où qu'il exerce ses fonctions.

3. L'autorité compétente peut, après consultation des organisations d'employeurs et de travailleurs intéressées, s'il en existe, adopter des dispositions spéciales pour le personnel infirmier qui fournit des soins et des services infirmiers

à titre bénévole ; ces dispositions ne devront pas déroger à l'article 2, paragraphe 2 a), et aux articles 3, 4 et 7 de la présente convention.

Article 2

1. Chaque Membre ayant ratifié la présente convention devra, selon des méthodes appropriées aux conditions nationales, élaborer et mettre en œuvre une politique des services et du personnel infirmiers qui, dans le cadre d'une programmation générale de la santé, s'il en existe, vise à assurer les soins infirmiers quantitativement et qualitativement nécessaires pour amener la population au niveau de santé le plus élevé possible, compte tenu des ressources disponibles pour les soins de santé dans leur ensemble.

2. En particulier, il prendra les mesures nécessaires pour assurer au personnel infirmier :

- a) une éducation et une formation appropriées pour l'exercice de ses fonctions et
- b) des conditions d'emploi et de travail, y compris des perspectives de carrière et une rémunération,

qui soient propres à attirer et à retenir le personnel dans la profession.

3. La politique visée au paragraphe 1 ci-dessus sera élaborée en consultation avec les organisations d'employeurs et de travailleurs intéressés, là où de telles organisations existent.

4. Ladite politique sera coordonnée avec les politiques concernant les autres aspects de la santé et les autres travailleurs dans le domaine de la santé, en consultation avec les organisations d'employeurs et de travailleurs intéressés.

Article 3

1. Les exigences de base en matière d'enseignement et de formation du personnel infirmier et le contrôle de cet enseignement et de cette formation seront prévus par la législation nationale ou par l'autorité ou les organismes professionnels compétents, habilités à cet effet par la législation nationale.

2. L'enseignement et la formation du personnel infirmier seront coordonnés avec l'enseignement et la formation donnés aux autres travailleurs dans le domaine de la santé.

Article 4

La législation nationale précisera les conditions auxquelles sera subordonné le droit d'exercer en matière de soins et de services infirmiers et réservera ce droit aux personnes remplissant ces conditions.

Article 5

1. Les mesures seront prises pour encourager la participation du personnel infirmier à la planification des services infirmiers et la consultation de ce personnel sur les décisions le concernant, selon des méthodes appropriées aux conditions nationales.

2. La détermination des conditions d'emploi et de travail se fera de préférence par négociation entre les organisations d'employeurs et de travailleurs intéressés.

3. Le règlement des conflits survenant à propos de la détermination des conditions d'emploi sera recherché par voie de négociation entre les parties ou, d'une manière telle qu'elle bénéficie de la confiance des parties intéressées, par une procédure donnant des garanties d'indépendance et d'impartialité, telle que la médiation, la conciliation ou l'arbitrage volontaire.

Article 6

Le personnel infirmier bénéficiera de conditions au moins équivalentes à celles des autres travailleurs du pays concerné, dans les domaines suivants :

- a) durée du travail, y compris la réglementation et la compensation des heures supplémentaires, des heures incommodes ou astreignantes et du travail par équipes ;
- b) repos hebdomadaire ;
- c) congé annuel payé ;
- d) congé-éducation ;
- e) congé de maternité ;
- f) congé de maladie ;
- g) sécurité sociale.

Article 7

Chaque Membre s'efforcera, si nécessaire, d'améliorer les dispositions législatives existant en matière d'hygiène et de sécurité du travail en les adaptant aux caractéristiques particulières du travail du personnel infirmier et du milieu où il s'accomplit.

Article 8

Pour autant qu'elles ne soient pas mises en application par voie de convention collective, de règlement d'entreprise, de sentence arbitrale ou de décision judiciaire, ou de toute autre manière conforme à la pratique nationale et paraissant appropriée, compte tenu des conditions propres à chaque pays, les dispositions de la présente convention devront être appliquées par voie de législation nationale.

Article 9

Les ratifications formelles de la présente convention seront communiquées au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistrées.

Article 10

1. La présente convention ne liera que les Membres de l'Organisation internationale du Travail dont la ratification aura été enregistrée par le Directeur général.

2. Elle entrera en vigueur douze mois après que les ratifications de deux Membres auront été enregistrées par le Directeur général.

3. Par la suite, cette convention entrera en vigueur pour chaque membre douze mois après la date où sa ratification aura été enregistrée.

Article 11

1. Tout Membre ayant ratifié la présente convention peut la dénoncer à l'expiration d'une période de dix années après la date de la mise en vigueur initiale de la convention, par un acte communiqué au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistré. La dénonciation ne prendra effet qu'une année après avoir été enregistrée.

2. Tout Membre ayant ratifié la présente convention qui, dans le délai d'une année après l'expiration de la période de dix années mentionnée au paragraphe précédent, ne fera pas usage de la faculté de dénonciation prévue par le présent article sera lié pour une nouvelle période de dix années et, par la suite, pourra dénoncer la présente convention à l'expiration de chaque période de dix années dans les conditions prévues au présent article.

Article 12

1. Le Directeur général du Bureau international du Travail notifiera à tous les Membres de l'Organisation internationale du Travail l'enregistrement de toutes les ratifications et dénonciations qui lui seront communiquées par les Membres de l'Organisation.

2. En notifiant aux Membres de l'Organisation l'enregistrement de la deuxième ratification qui lui aura été communiquée, le Directeur général appellera l'attention des Membres de l'Organisation sur la date à laquelle la présente convention entrera en vigueur.

Article 13

Le Directeur général du Bureau international du Travail communiquera au Secrétaire général des Nations Unies, aux fins d'enregistrement, conformément à l'article 102 de la Charte des Nations Unies, des renseignements complets au sujet de toutes ratifications et de tous actes de dénonciation qu'il aura enregistrés conformément aux articles précédents.

Article 14

Chaque fois qu'il le jugera nécessaire, le Conseil d'administration du Bureau international du Travail présentera à la Conférence générale un rapport sur l'application de la présente convention et examinera s'il y a lieu d'inscrire à l'ordre du jour de la Conférence la question de sa révision totale ou partielle.

Article 15

1. Au cas où la Conférence adopterait une nouvelle convention portant révision totale ou partielle de la présente convention, et à moins que la nouvelle convention ne dispose autrement :

- a) la ratification par un Membre de la nouvelle convention portant révision entraînerait de plein droit, nonobstant l'article 11 ci-dessus, dénonciation immédiate de la présente convention, sous réserve que la nouvelle convention portant révision soit entrée en vigueur ;
- b) à partir de la date de l'entrée en vigueur de la nouvelle convention portant révision, la présente convention cesserait d'être ouverte à la ratification des Membres.

2. La présente convention demeurerait en tout cas en vigueur dans sa forme et teneur pour les Membres qui l'auraient ratifiée et qui ne ratifieraient pas la convention portant révision.

Article 16

Les versions française et anglaise du texte de la présente convention font également foi.

Le texte qui précède est le texte authentique de la convention dûment adoptée par la Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail dans sa soixante-troisième session qui s'est tenue à Genève et qui a été déclarée close le 22 juin 1977.

EN FOI DE QUOI ont apposé leurs signatures, ce vingt-troisième jour de juin 1977 :

Le Président de la Conférence,

J. K. AMEDUME

Le Directeur général du Bureau international du Travail,

FRANCIS BLANCHARD